

Yazılar:

GRAFİK TASARIMCILAR MESLEK KURULUŞU

Web fontları – görmedikleriniz

Ben Kiel

Communication Arts,
Temmuz/Ağustos 2012

Çeviri: Ash Merten

Redaksiyon: Onur Yazıcıgil

Yazıtipi tasarımı ve yazılı iletişim teknolojilerinde kaydedilen gelişmeler çoğu zaman birbirleriyle örtüşürler. Bazen yazıtipleri bir değişimin merkezinde yer alır. Yazılı kelimenin el yazısından basılı sayfaya geçişinde olduğu gibi. Bazen de yazıtipinin adapte olması gerekir. Baskı tekniğinin rölyef sürecinden litografik sürece doğru geçirdiği değişimde, yazıtipinin heykel gibi yontulmuş formundan iki boyutlu forma geçmesi gibi. Her teknolojik atılım yazıtiplerinin tasarımı ve kullanımı açısından yeni olanaklar ve zorluklar sunar. Mekanik dizgi sayesinde baskı kesimcinin yerini pantograf aldı. Fotodizgi yöntemi sayesinde daha kolay negatif espas yapmak mümkün olmuş, Herb Lubalin ve Tom Carnase'ın Avant Garde Gothic gibi tasarımları ortaya çıkmıştır. Yazılı kelimenin sunumunda kaydedilen halihazırdaki gelişmeler web etrafında ve yazıtiplerinin bu mecradaki kullanımları üzerine yoğunlaşmaktadır. Cascading Style Sheet (CSS) spesifikasyonlarının üçüncü versiyonu için hazırlanan taslak spesifikasyonlarla ve Web Open Format'ın (WOFF) kullanıma sokulmasıyla harekete

Ekran için tasarlanan yazıtiplerinin çoğu zaman baskı için tasarlanandan daha farklı orantıları olur. Altta eşleşme Verdana'yı Helvetica ile karşılaştırıyor; karşıtlar daha açık ve küçük harfler daha geniş. Altta eşleşme Verdana'yı Font Bureau'nun Apres RE'si ile karşılaştırıyor. Ekranı hedefleyen iki yazıtipi tasarımında şekil ve orantıyla ilgili verilen tasarım kararlarını bu örnekler üzerinden karşılaştırabiliyoruz.

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnpqrstuvwxy

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnpqrstuvwxy

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnpqrstuvwxy

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnpqrstuvwxy

geçen web tasarımcıları şimdi artık tasarımlarında sistem dışı yazıtiplerini güvenilir bir şekilde tayin edebiliyorlar. Bu durum hem web tasarımcıları, hem de yazıtipi tasarımcıları için olağanüstü olanaklar yarattı ama aynı zamanda her iki meslek grubunun da yazıtiplerinin ekranda nasıl göründüklerine daha çok dikkat etmeleri gerektiği anlamına geliyor.

Bugün ekranda gördüklerimizin temeli bir şeyin basılı olduğu zaman nasıl görüneceğine mümkün olduğu kadar yaklaşma ihtiyacına dayanıyor. Bu görüntüler daha evvelden belirlenmiş bu hedef doğrultusunda yapılan seçimlere uymak zorunda. Ekranda basılı forma yaklaşmak vektör çizgilerinin bir "piksel grid" üzerinde nasıl en iyi şekilde gösterileceğine karar vermeyi gerektiriyor. Bu işlem rendering motorunun, işletim sisteminin ve fontun etkileşiminin sonucu olarak ortaya çıkıyor.

Rendering motoru bir fontu ekran gridine yerleştiren bir yazılımdır. Bunu yapmanın başlıca iki yöntemi "greyscale (gri tonlama) rendering" ve "alt-piksel rendering"dir. Greyscale rendering pikselleri bütün olarak alıp, grid içinde çizgileri yumuşatılmış (anti-aliasing outlines) halde kullanır. Daha küçük boyutlarda, bu uygulama bir fontun keskinliğini ve netliğini azaltabilir ama büyük boyutlarda daha düzgün kıvrımlar ortaya çıkarır. Alt-piksel rendering (aynı zamanda ClearType rendering olarak da bilinir) LCD panellerin kurulumlarından faydalanır. Bir LCD ekranında her bir piksel tekil renklerde (genelde kırmızı, yeşil ve mavi) çok sayıda alt-pikselden oluşur. Gözün rengi görme biçiminden faydalanarak, rendering operatörü, rendering çizgilerinde ekranın yatay çözünürlüğünün üç katını elde edebilir. Kazanılan ilave çözünürlük oranı daha iyi aralıklı dizim, italik harflerin daha iyi görüntülenmesi ve rendering işleminin fontun çizgilerine daha yakın olmasını mümkün kılar. Ancak, dikey yönelimde rendering yine de piksellerin bütünü kullanılarak yapılır. Bu da yatay kıvrımlarda ters geçişlere sebep olur. Bunu çözmek için, dikey yönelim çoğunlukla çizgileri

yumuşatma (anti-aliasing) tekniğini kullanarak kıvrımları düzeltir. Son olarak, alt-piksel rendering çoğunlukla yalnızca bir ekran belli bir yöne yönlendirildiğinde işe yarar. Örneğin Apple'ın iPad2'si, aygıt yatay biçimde tutulduğu zaman ekrandaki metne alt-piksel rendering uygulanır, dikey biçimde tutulduğunda greyscale rendering uygular.

İşletim sistemi bir web tarayıcısı için ne tür bir rendering motoru veya motorlarının uygun olacağını kontrol eder. Mac OS X'te tek bir standart rendering motoru mevcuttur ve o da alt-piksel rendering ve yatay yönelimde anti-aliasing kullanır. Dolayısıyla tarayıcılar arasındaki rendering uygulamaları oldukça istikrarlıdır. Birden fazla rendering motorunun mevcut olduğu Windows'da, varsayılan uygulama greyscale renderingdir – ancak bu değiştirilebilir – ama Windows Vista ve 7'de, varsayılan uygulama alt-piksel renderingdir. Bir web tasarımcısının elinde olan tek güvence kullanıcıların Windows versiyonları arasında, Windows tarayıcıları arasında ve Windows ile Mac OS X arasındaki farklı rendering uygulamalarını görecektir. The Font Bureau'nun kurucusu ve yazıtipi tasarımcısı David Berlow'un işaret ettiği gibi; "Web üzerindeki fontların istikrarsız davranış ve görünümüleri tarayıcılar ve işletim sistemleri arasındaki rekabetin sonucudur, fontun hatası değildir."

Yazıtiplerinin ekranda nasıl görüntülendiğine dair yapbozun son parçası da kılavuzlamadır (hinting). Yazıtipini ekran gridine yerleştirmek gibi hüner gerektiren bir işte – özellikle küçük boyutlarda – rendering motoruna yardımcı olmak için tasarımcı rendering motoruna çizgilerin nasıl görünmesi gerektiği konusunda talimatlar verebilir. Mac OS X'de birçok kılavuz, rendering motoru tarafından görmezden gelinir, o yüzden kılavuzlama daha çok Windows için yapılır. Ekran fontlarında en yaygın kullanılan format olan TrueType çizgileri için kılavuzlama, fontun nasıl görüntüleneceği konusunda tasarımcıya doğrudan kontrol olanağı verir. Hinting talimatları, çizgilerin gride nasıl yerleşeceğini titizlikle kontrol eden bir programlama dilinde yapılmaktadır. Çok etkili olsa da, bu kadar sıkı bir kontrol, kılavuzlamanın meşakkatli bir süreç olacağı anlamına gelebilir. Bir fontun içindeki her bir karaktere tasarımcının kılavuzlama vermek istediği her boyutta bakılması gerekir. Klim Type Foundry'nin sahibi, yazıtipi

tasarımcısı Kris Sowersby bununla baskı arasında bir kıyaslama yapıyor: "Bir yazıtipinin nasıl görüldüğü onun nasıl işlediğini de belirler. İyi görünüyorsa, işliyor demektir. Ve "iyi görünmek"ten kastım, harf formlarının mecrada nasıl görüldüğüdür. Benzer bir şekilde, kötü "kılavuzlama" en iyi yazıtipini bile berbat eder. Tarihsel bir gerçektir ki, tasarımcının kötü baskının etkilerini hafifletmek için yapabileceği pek bir şey yoktur. Ama şimdi, ekran teknolojileriyle birlikte, yazıtiplerimizin o mecrada iyi görünmesini sağlama açısından daha iyi bir konumdayız."

Yazıtipi tasarımcıları baskı için yapılan tasarımlarını ekrana adapte etme sınavıyla karşı karşıyalar. Bir tasarımın farklı rendering ortamlarında nasıl görüneceğine dikkat etmek ve vakit ayırmak son derece gerekli. Sunuculu webfont sistemi sunan ilk harf dökümevi olan Typotheque'in sahibi Peter Bil'ak şöyle bir açıklama getiriyor: "Ekran rendering uygulamalarına özen gösteriyoruz, rendering işlemini etkileyebilecek font değerleriyle denemeler yapıyoruz. Üretilen tüm fontları kılavuzlamak mümkün olmasa da, küçük boyutlarda kullanılma potansiyeli en yüksek olanları seçiyoruz ve özel bir ekran font serisi sunuyoruz."

Bir greyscale rendering örneği. Çizgiler artık siyah beyaz değil. Grinin farklı tonları göze bir pürüzsüzlük/akışkanlık izlenimi veriyor.

Gustavo Ferreira'nın yazıtipi tasarımı Modular'ın dört farklı boyutu aynı boyutta gösterilmiş. Tasarım en küçük piksel boyutunu temel alıyor. Boyut büyüdükçe, tasarımın ayrıntıları doluyor, daha fazla piksel kullanılabilir hale geliyor.

Hangi tasarımların ekrana iyi geçiş yapabilmek için kılavuzlamadan faydalanabileceğine karar vermek için “editing” çok önemli. Elbette, ekran çözünürlüğü ve rendering motorları geliştikçe, kılavuzlama ihtiyacı da giderek azalıyor. Adobe’nin yazıtları için teknik ürün müdürü Christopher Slye: “Aslında umut ediyoruz ki, ‘ekrana uyarlama’ çok yakında tarih olacak. Günümüzün ağıraksam donanım ve rendering yazılımlarının bir çoğunda, iyi yapılmış bir CFF (Compact Font Format) fontun hiç bir özel uyarlama olmaksızın iyi performans gösterebilmesini bekliyoruz. O yüzden, örneğin bugünlerde, buna ihtiyaç duyulan ortamlar için TrueType formatında font üretmeye karşı düşünceli ama muhafazakar bir yaklaşımımız var. Onun yerine kendi yazıtıpi kütüphanemizin kalitesine güveniyoruz. Bu yaklaşımın arasına eksik kaldığı yerler olsa da, daha uzun vadede zamanımızı ve kaynaklarımızı uygun bir şekilde kullandığımızı ispatlayacağımızı düşünüyoruz.”

Kılavuzlamadan ötesinde, yazıtıpinin tasarımı, ekranda nasıl işlev göstereceği konusunda büyük rol oynuyor. Jonathan Hoefler, 2011 AIGA Pivot konferansında yaptığı sunumda, Hoefler & Frere-Jones’un yazıtlarını kılavuzlamasının yanında, ayrıca ekranın gridine daha iyi yerleşmeleri için çizgileri edit ettiğini de açıkladı. Böyle yapmak yazıtıpinin ekranda basılı versiyonu gibi görünmesini sağlıyor. İki formun çizgileri farklı olsa da bu mümkün oluyor. Tasarımcı sadece ekran için tasarım yaparken, boş bir sayfadan işe koyulduğunda, daha fazla olanağa sahip oluyor. Berlow ve The Font Bureau yalnızca ekran için bir dizi yazıtıpi tasarlamış. “The Reading Edge fontları Verdana/Georgia’nın küçük tasarım boyutlarında ustalaşma formülünü izleyen yazıtıpi tasarımlarıdır. Büyük x-yüksekliği ve çok cömert genişlikler, açık kontürler ve aralıklarla baskı için biraz daha ağır fontlar, şimdi herşey 7 ile 8 punto metal için harf tasarımına dönmüş durumda.”

Yazıtıpi tasarımcısı Gustavo Ferreira ekran için tasarlarken başka bir yaklaşım benimsiyor. Rendering motorları ve

kılavuzlamadan sınırları içinde çalışmaktansa, boyutları belirli, grid temelli yazıtları tasarlamak için vektörleri kullanıyor. Şöyle açıklıyor: “Grid temelli yazıtıpi tasarımı, iyi biçimlendirilmiş ve gride yerleştirilmiş harf formları üretmeye karşı bir alternatiftir, ve TrueType/WYSIWYG modelinin de karşısında durur ... grid temelli modelde, yazıtıpi tasarımcısı her boyutu teker teker, doğrudan grid üzerine çizer, vektör imajı bitmap formuna çeviren “rasterizer” uygulamasını aradan çıkarmış olur. TrueType/WYSIWYG pikseli perdeledi, ben onu geri alıyorum.” Ferreira’nın Elementar yazıtıpi ailesinde kullandığı sistem buydu. Şöyle ekliyor: “Elementar’ın (ve genelde grid temelli fontların) TT-kılavuzlu fontlar karşısındaki belirgin avantajlarından biri yazıtlarının tüm ortamlardaki tektip görünümüdür.” Tasarımlarını gride uydurmak için rendering motoruna duyulan ihtiyacı aradan çıkartarak, Ferreira bu avantajı kazanıyor.

Web tasarımcıları için, yerinde yazıtıpi tercihleri yapmanın anahtarı test etmek. “Neyse ki, şu an piyasada olan tüm webfont sistemleri fontların gerçek koşullarda test edilmelerini mümkün kılıyor, dolayısıyla bu sadece test aşamasını tasarımcının iş akışının içine yedirmesi meselesi” diyor Bil’ak. Berlow şöyle ekliyor: “Yazıtıpi seçme süreci, kullanılan her boyut aralığı için özel yazıtlarına ihtiyaç duyulduğu düşüncesine geri dönerek, büyük ölçüde desteklenebilir.” Bir tasarımda her boyut aralığı için bir yazıtıpi ve stil seçerken esnek olmak önemlidir. Büyük boyutlarda iyi işlev gösteren bazı ağırlıklar ve yazıtıpi tasarımları küçük boyutlarda iyi işlemezler. Ve iyi yapılmış yazıtlarını seçmek ve bunları amaçlanan yerlerde kullanmak, baskı için ne kadar önemliyse, ekran için iki kat daha önemlidir. Slye şuna dikkat çekiyor: “Yazıtıpi tüketicilerinin iyi yapılmış bir yazıtıpinin okuma deneyimini ne kadar iyileştirdiğini anlamaları çok önemli. İyi tasarım ve aralıklama her zaman önemli olmuştur, ama bir fontun çizgilerinin teknik kalitesi ... yıllardır bugün olduğu kadar önem taşımamıştı.” ●

Birkaç rendering motorunun kıyaslaması. Yukarıdan aşağıya, Windows Greyscale, GDI kullanan Windows ClearType, DirectWrite kullanan Windows ClearType ve Mac OS X. Rendering motoruna bağlı olarak, harf ağırlığı, aralıklama ve pürüzsüzlük derecesi değişiyor.

Five hexing wizard bots jump quickly
Five hexing wizard bots jump quickly
Five hexing wizard bots jump quickly
Five hexing wizard bots jump quickly

İş erteleme alışkanlığını yenmenin 10 yolu

Bryn Mooth

How, Mayıs 2013

İllüstrasyon: **James Provost**

Çeviri: **Leyla Tonguç Basmacı**

“Calvin ve Hobbes”ın yaratıcısı *Bill Watterson’a göre son dakika paniği, yaratıcılığının ortaya çıkması için gerekli olan ruh halini yarattı. Ama bu, bir iş yapmanın ideal yolu değildir. İşte size bir işi yapmanın asıl yolu.*

Çıldırarak üzeremim.

Bu makaleyi teslim etmeye iki gün kaldı ve ben yazmaya daha yeni koyuldum. Bu işi erteleyip durdum, şimdi de topun ağzındayım.

Bu iş bana verileli aradan geçen altı haftada başka bir sürü şey yaptım, daha doğrusu başka müşterilerin işleri üzerinde çalıştım. Google’da “procrastination” [bir işi ertelemek] kelimesini aradım, yaratıcılık alanında uzmanlarla görüştim, bir de “Downton Abbey” dizisinin tekrar bölümlerini seyrettim. Sonra da nihayet John Perry’nin *The Art of Procrastination [Procrastination Sanatı]* kitabını okudum (bu kitabı aylar önce almıştım, ama bir türlü sayfalarını karıştıracak zamanı bulamamıştım). Facebook’a da “İnsanların iş erteleme alışkanlığı konusunda bir makaleyi ertelemekteyim” diye yazdım. Şimdi de bedelini ödüyorum.

Siz de böyle yaparsınız, öyle değil mi? Ürkütücü gelen bir projeyi erteleyip son ana bırakırsınız, o zaman da proje olduğundan iki kat daha zor hale gelir. Bu konuda kesin bilimsel kanıtlar sunmak çok zor, ama psikoterapist ve şair Mark McGuinness yaratıcı insanların oyalanmaya daha eğilimli olduğundan oldukça emin.

Yaratıcı meslek sahipleriyle çalışan, Londra merkezli bir terapist olan McGuinness’e göre, “genelde yaratıcılık gerektiren işlerle ilişkimiz bir sevgi–nefret ilişkisidir”. McGuinness bu işin istraplı ve zevkli yönleri olduğuna katılıyor: bu alanlarda konuşmalar sunup rehberlik hizmetleri sunmanın yanı sıra, yaratıcılık alanında bir uzman olarak makale yazıyor, zevk için de şiir yazıyor. “Bu bir yandan kariyerinizde yapabileceğiniz en doyurucu, en heyecan verici

şey. İş bazen eğlenceden bile daha eğlenceli olabilir. İşe odaklandığımız zaman çalışma o kadar büyük bir zevk verir ki neredeyse bağımlılık yaratabilir.”

“Ama her gün uyandıığımız anda işimizin başına geçmeye can atıyoruz, hemen işe odaklanıyoruz ve günün sonunda işten zorla koparılmamız gerekiyor gibi bir durum söz konusu değil. İşin özü şu ki, işimizi severiz, ama işimizi yapmaktan kaçınıyoruz – hatta belli bir iş dışında ne mümkünse yaparız. Facebook’a gireriz, biraz araştırma yaparız, projeye bağlantılı işler yaparız, ama bunların hiçbiri işin kendi değildir”.

Neden kendimize bunu yaparız?

McGuinness iş erteleme alışkanlığıyla yaratıcı meslek sahiplerinin belli kişilik özellikleri, tavır veya duyguları arasında bağlantı kurmaya çok istekli değil; bir işi geciktirme eğilimimizin çeşitli faktörlerden kaynaklanması daha olası görünüyor. Bir bakın bakalım, aşağıdakilerden size tanıdık gelen var mı?

Mükemmeliyetçilik. Genç

yaştan itibaren size çalışmalarınızın mükemmel olduğu, olağanüstü yetenekli olduğunuz söylendi. Ürettiklerinizin kalitesi konusunda beklentileriniz çok yüksek. Ama bu düşüncenin ardında, kendi belirlediğiniz standartlara asla ulaşamayacağınız korkusu var. Mükemmeliyetçilik büyük ihtimalla bu özelliklerin en yıkıcı olanıdır. İdeal bir iş çıkaramayacağımızdan korktuğunuz anda projeye başlamayı geciktirip durursunuz. Daha da kötüsü, üzerinde o kadar oynarsınız, o kadar rötuş yaparsınız ki sonuçta iş planında kararlaştırıldan veya müşterinin maliyetini karşılayabileceğinden çok daha fazla zaman harcamış olursunuz.

Üstesinden gelememe

korkusu. Dağlar kadar iş veya acil bir teslim tarihi karşısında nereden başlayacağınızı bilmezsiniz, dolayısıyla da işe hiç başlamazsınız.

İlgisizlik. Birçok farklı konu ilginizi çeker ve apayrı projeler üzerinde çalışmayı seversiniz. Ama bir iş sizi heyecanlandırmazsa, ilginizi çekmezse, ondan zihinsel olarak uzaklaşırsınız.

Tereddüt veya kendine

güven eksikliği. Belki de bir projeye başlarken etkin bir çözüm üretmek için gerekli olan bilgiye sahip değilsiniz ve soru sormaktan çekinirsiniz. Meslektaşınızın çalışmasının sizinkinden daha iyi olduğunu düşünürsünüz. Fikirlerinizin yeterince parlak olup olmadığını kendi kendinize sorarsınız ve olmadıklarını söyleyen içinizdeki eleştirmene kulak verirsiniz.

Yaratıcılık coşkusu. Araba yarışçıları gibi, hızla ve hırsla çalışmayı seversiniz. Kendi kendinize baskı altındayken daha iyi çalıştığınızı söylersiniz ve adrenalinin harekete geçmesi için işleri kasti olarak geciktirirsiniz. Bazen baskı altında müthiş fikirler üretirsiniz. Ama bazen de...

Kibir. Ben işin kralını yaparım diye düşünürsünüz. Dolayısıyla işe başlamayı geciktirirsiniz çünkü harika bir şeyler yaratmanızın fazla zaman almayacağını düşünürsünüz. Ama mağrur tavrınız kaçınılmaz olarak işe koyulmak için sizin işinizi yapmanızı bekleyen ortaklarınızı olumsuz anlamda etkiler.

İş erteleme alışkanlığı, insanın kendi içindeki kötü bir alışkanlıktır ama yan etkileri dışarıya yansır. Oyalanmanız sadece sizi değil, çevrenizdekileri – müşterilerinizi, meslektaşlarınızı, müdürlerinizi – etkiler.

Eğer işlerinizi erteleyen biriyse, büyük ihtimalle hep böyleydiniz; atölye projelerine teslim edilmeleri gereken günden bir önceki gece başlayıp bütün gece nasıl çalıştığınızı hatırlıyor musunuz? Değişmeniz de biraz zor. Ama zamanı boşa harcama eğiliminize rağmen iş üretmeyi öğrenebilirsiniz.

The Wisdom of Crowds'ın [Kalabalıkların Bilgeliliği] yazarı James Surowiecki, 2010 yılında *New Yorker* dergisinde yayınlanan bir yazısında iş erteleme alışkanlığı hakkında şöyle der: "Piers Steel işleri erteleme alışkanlığını, gecikmenin başını derde sokacağımı bile bile bir işi bilerek geciktirme olarak tanımlar. Başka bir deyişle, eğer sadece 'Ye, iç, mutlu ol, yarın öleceğiz' diye düşünüyorsanız, iş erteleyen biri sayılmazsınız. Zamanınızı doğru şekilde değerlendirdiğinize inanarak bir işi bilerek geciktiriyorsanız o da iş erteleme sayılmaz. Bir işi ertelemek demek, yapmanız gereken işi yapmıyorsunuz demektir, bu küçük zihinsel çarpıtma, bu alışkanlığın insanların üzerindeki olumsuz etkilerinin sorumlusudur."

İşlerini erteleyenler, yapmaları gereken işi geciktirdikleri için kendilerini suçlu hissederler. Tembelliklerinin beraber çalıştıkları insanlar açısından yarattığı ikincil zarardan dolayı da vicdan azabı çekerler. Ya ellerindeki iş, ya da hayatlarıyla ilgili daha büyük hedefler konusunda ilerleme sağlayamadıkları için ümitsizliğe kapılırlar.

Stanford Üniversitesi'nde Felsefe dalında Henry Waldgrave Stuart Fahri Profesörü olan Perry, aynı zamanda Center for the Study of Language and Information'da [Dil

Araştırmaları ve Bilgileri Merkezi] Bilinç Araştırmaları Merkezinde Müdür Yardımcısıdır. Perry, 1996 yılında hazırlamaya başladığı, iş erteleme alışkanlığı konusunda makalelerden oluşan kitabını 2011'de yayınlamayı başardı. *The Art of Procrastination* bugün yapmamız gereken işleri yarına bırakan bizler için terapi amacı taşıyor.

Perry şöyle yazar: "Buradaki ana düşünce, iş erteleme alışkanlığının hiçbir şey yapmamak anlamına gelmediğidir. İşlerini erteleyenler, hiçbir şey yapmayan insanlar değildir, bahçe işleri, kalem açmak veya zamanları olursa dosyalarını nasıl düzenleyeceklerine dair diyagramlar gibi yararları tartışmaya açık işler yaparlar.

Peki ya ama işlerini erteleyenler neden başka işlerle uğraşırlar? Çünkü bu işler, daha önemli işleri yapmanın bir yoludur. Eğer iş erteleme alışkanlığına sahip olanların tek işi kalem açmak olsaydı, bu işi hayatta yapmazlardı. Ama belli bir süre içinde yapılması gereken zor ve önemli işler, daha önemli işleri yapmamak için bir bahane oluşturabilirse, iş erteleme alışkanlığına sahip olanlar o işleri yapacak motivasyonu bulabilirler."

Perry, işlerin ertelenmesinden doğan sorunlarla başa çıkmanın yolunun eğilimlerinizi kabul etmekte ve onları aşabileceğiniz bir çalışma ortamı yaratmakta yattığını söyler. "Bu bireysel bir meseledir, ama ciddiye alınmalıdır. Çalışmaya uygun bir ruh haline nasıl ulaştığınızı anlamaya çalışın ve verimli bir şekilde çalışabileceğiniz bir ortam yaratmaya çalışın" der Perry ve örneğin doğru müziğin sizi harekete geçirebileceğini ve işe devam etmenizi sağlayabileceğini söyler.

McGuinness, iş erteleme alışkanlığına sahip olanların bir işe başlarken hissettiği tereddüdün ardında birçok nedenin yattığını söyler ve kendine aşırı derecede odaklanma konusunda insanları uyarır: "Mesele şu: Asıl elde etmek istediğiniz nedir ve bunun için ne yapmanız gerekir".

İşte size işleri erteleme alışkanlığınızı yenmek için yararlanabileceğiniz 10 yöntem:

1. Bir sistem benimseyin
Girişimci, konuşmacı ve *Trust Agents*, *The Flinch* ve yeni yayınlanan *The Impact Equation* kitaplarının yazarı Julien Smith, *In Over Your Head* [Boyundan Büyük] adlı blogunda (www.inoveryourhead.net) işleri erteleme sorununa 12 adımdan oluşan bir yaklaşımı ele alır. Böyle bir plan sayesinde insanın kontrolü bırakabileceğini söyler. Smith şöyle der: Sorunuzun, her şeyi yapabileceğinize ve kendi

kendinizin daha mükemmel bir versiyonu haline gelebileceğinize inanıyor olmanızdır. Ama bu mümkün değildir. Daima hata yapacaksınız; bunu kabullendiğiniz zaman üzerinizden bir yük kalkacaktır. Ben bu durumu düzeltmek için ne yapabilirim?"

Bağımlılıklarla da söz konusu olduğu üzere, iş erteleme alışkanlığının yenilmesinde ilk adım, bir sorununuzun olduğunu kabul etmektir. Ama burada hayatımızı Anonim Alkolikler üyeleri gibi üst bir merciye emanet etmek yerine, Smith zamanımızı ve işimizi planlamamıza yardımcı olacak bir sistem bulmamızı ve ona tamamiyle güvenmemizi önerir.

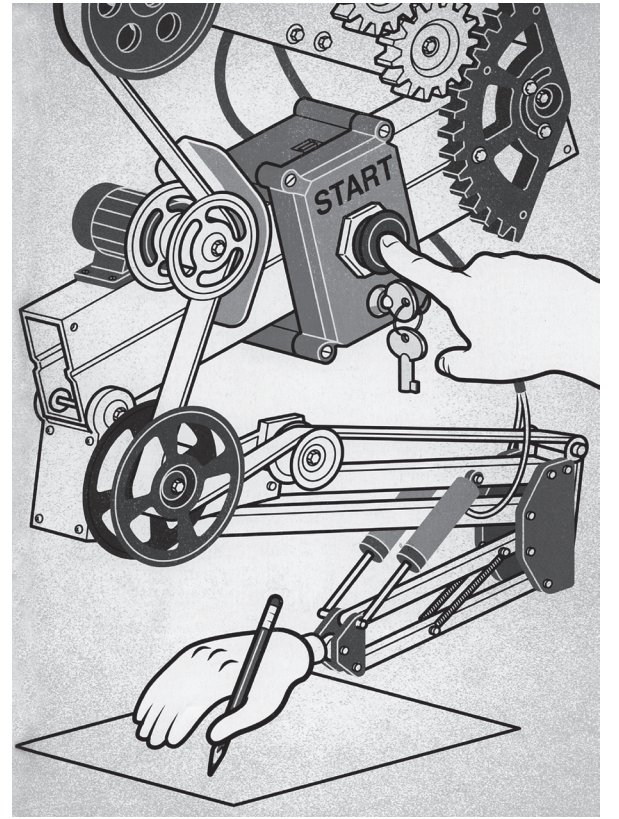
Smith'e göre ideal sistem üç unsurdan oluşur: belli tarihlerde ve saatlerde yer alacak randevular ve toplantılar için bir takvim; köpeği yürüyüşe çıkarmak veya spora gitmek gibi günlük alışkanlıkları kayıt altında tutmak için bir sistem; ve belli bir süre (bir gün, bir hafta, bir ay) içinde tamamlanması gereken işler (hem kişisel, hem de mesleki) için bir yapılacaklar listesi.

Herkesin işine yarayacak bir dizi yöntem yoktur; herkesin kendine uygun olanları seçmesi gerekir. Smith'e göre teknoloji, yapılan işlerin kayıt altına alınmasını ve sizin bu sisteme uymanızı kolaylaştırır. Örneğin Smith, kullanıcıların alışkanlıklarını izlemesine, başarılarını kaydetmesine ve ortak ilgi alanlarına sahip başkalarından destek almasına izin veren sosyal bir program olan Lift'i kullanır. Önemli olan, her gün bu üç unsuru sırayla ele almak. Takviminizde şu an hiçbir şey yok mu? O zaman yapılacak işler listenizdeki bir sonraki maddeye geçebilirsiniz. Listedeki her şeyi yaptınız mı? Köpeği yürüyüşe çıkartmaya ne dersiniz?

2. Yapılacak işler listesinde hilelere başvurun

Bu hafta yapmanız gereken bütün işlerin listesini çıkardınız, şimdi korkuyla listeye bakıyorsunuz. Şimdi ne yapmalı?

Perry *The Art of Procrastination*'da insanların yapılacak işler listesini, yapmaktan

daha da kaçındıkları işlerle doldurarak işten kaçma eğiliminden söz eder ve buna "planlı iş erteleme" adını verir.

Perry bu konuda şöyle yazar: "Planlı iş erteleme, yapılacak işlerin planını, bu durumdan yararlanacak şekilde şekillendirmek anlamına gelir. İnsanın zihnindeki yapılacak işler listesi, önem sırasına göre yazılır. En acil ve önemli görünen işler en üstte yer alır. Ama listenin alt bölümlerinde de yapılması gereken işler vardır. Bu işleri yapmak, listenin üst kısmındaki işleri yapmanın bir yolu haline gelir. İşleri erteleme alışkanlığına sahip olanlar böyle bir iş planı sayesinde faydalı birer yurttaş haline gelir."

Diyelim ki Cuma gününe yapılması gereken bir internet tasarım projesi için *wireframe* modeline başlama konusunda isteksizsiniz. Bu projeye ilgili işlere şöyle işler eklersiniz:

- Mali raporları güncellemek
 - Geciken bir ödeme konusunda müşteriyle temasa geçmek
 - Kahve makinesini temizlemek
- Yapılacak işler listesindeki bu maddelerle karşılaştırdığınızda, *wireframe* modeline başlamak o kadar da kötü görünmez.

3. Kendi kendinizi pohpohlayın, kıskırtın, ödüllendirin

Perry, iş erteleme alışkanlığını yenmek için işin içinde bir miktar kendini kandırma olması gerektiğini kabul eder. Yapılacak işler listenize sevmediğiniz işleri doldurmanın yanı sıra, günün ilk kahvesini hazırlamak gibi zaten yapacağınız işleri dahil etmeyi de önerir.

Çoğumuz, başarılarımızdan dolayı

kendimizi tebrik edebilmek için maddelerin üzerini çizmekten büyük zevk alır. Dolayısıyla bu doğal eğilimlerimizi dizginlemeniz gerekir. Smith şöyle yazar: “En güçlü yönlerinizin en zayıf yönlerinize baskın çıkmasına izin veren bir sistem yaratın”.

Bir de şöyle bir hile söz konusu: belli bir işi yapana kadar ilk kahvenizi içmeyin (veya bu türden küçük bir ödülün uzak durun). İş tamamlarsanız sanat müzesini ziyaret ederek veya bir saatinizi bir hobinize ayırarak kendi kendinizi ödüllendirin.

Perry’ye göre, “İradenizi bir gecede geliştiremezsiniz. Bütün bunlar size çocuksu gelebilir, ama sonuçta hepimiz yetişkin çocuklarız. Ergen yaştaki çocuklarımızı idare etmek için başvurduğunuz yöntemleri kendinize de uygulayabilirsiniz.”

4. Zamanınızı planlayın

Bir işi erteleme isteği genelde o işin üstesinden gelememe duygusundan kaynaklanır. Karşımızda devasa bir proje bulduğumuz zaman nereden başlayacağımızı şaşırırız. McGuinness’e göre başlangıç noktası, işin incelemek, tutacağı zamanı planlamak ve o süreyi eldeki zamanla karşılaştırmak olmalıdır. Cuma gününe yapmanız gereken *wireframe* modeli var ya? Zamanınızı planlarken 10 saat süreceğini tahmin edersiniz, sizin ise Cuma’ya kadar 20 saatiniz vardır. İçiniz rahatladığı için artık işe başlayabilirsiniz. Eğer işin eldeki zamandan daha uzun süreceğini keşfederseniz, o zaman ya yardım istemeli, ya işin teslim tarihini değiştirmeli, ya da hedefinizi küçültmelisiniz.

“Planlama ve düşünmenin de birer iş olduğunu unutmayın; doğrudan yazı yazmaya veya tasarlamaya başlayabileceğinizi düşünmeyin” der McGuinness. “Böyle yaparsanız resmin tamamını görebilir ve onu gözünüzde canlandırabilirsiniz. Sonra da ayrıntılara odaklanabilirsiniz.”

5. Büyük işleri küçük parçalara ayırın

Lao Tzu tarafından MÖ 6. yüzyılda yazılmış olan *Tao Te Ching* adlı Klasik döneme ait Çince bir metinde “Büyük bir işi bir dizi küçük eylem yoluyla yerine getirin” diye yazar.

Perry *The Art of Procrastination*’da Anne Lamott’un *Bird by Bird* [Teker Teker Kuşlar] adlı, yazarları konu alan mükemmel kitabında anlattığı harika bir anekdotu aktarır.

“Otuz yıl önce, o zamanlar 10 yaşında olan ağabeyim üç aydır yazması gereken ve ertesi gün teslim edilecek olan, kuşlar üzerine

bir ödevi yazmaya çalışıyordu...

Ağlamaklı bir halde mutfak masasında oturuyordu, etrafında boş kâğıtlar ve kalemler, kuşlar hakkında daha kapağı açılmamış kitaplar vardı ve ağabeyim bu işin boyutu karşısında ne yapacağını şaşırmişti. Derken babam yanına oturdu, kolunu ağabeyimin omzuna doladı ve ‘Teker teker oğlum, kuşları teker teker ele al’”.

McGuinness şöyle bir hikâye anlatır: “Bir gün Orkney adalarında bisikletle bir dağa çıktım; gerçi tam olarak bir dağ değildi, yüksek bir tepeydi. Arkadaşım ben, ‘Tepeye kadar ulaşmamıza imkân yok diye düşündük’. Ön tekerleklerimize ve altından kayıp giden asfalta baktık. Başımı indirdiğimde biraz daha ilerleyebilirim diye düşünüyordum, ama başımı kaldırdığımda bütün enerjimi kaybediyordum.”

“Bir projeye başladığımız zaman hemen sonraki aşamaya odaklanın, o şekilde biraz daha ilerleyebileceğinizi göreceksiniz.” Momentum kazandıkça devam etmesi için adım atmaya devam edin. Ne kadar ilerlediğinizi görmek için de yapılacak işler listesindeki işleri birer birer silin. Büyük dönüm noktalarına ulaştığınızda kendinizi ödüllendirin. Perry ayrıca günün sonunda çalışmanızı tamamlarken ertesi gün için hazırlık yapmayı önerir. Masanızı öyle bir şekilde bırakın ki ertesi günü hemen işe başlamanız mümkün olsun. “Günün sonunda bir şeyleri yarım bırakın ki ertesi günü hemen başlayabileceğiniz bir şey olsun”.

6. Projeye “ilgili” işleri yapın

Bir projenin en önemli kısmına başlamadan – broşürü tasarlamadan, internet sitesini programlamadan, makaleyi yazmadan – önce o projeye ilgili diğer işleri yapın. Bu piyasa araştırması olabilir, hedef kitle profilini çıkarmak, rakip analizini yapmak, *mood board* oluşturmak, plan veya taslak yapmak olabilir.

“Böylece projeye başladığınızda işlerin büyük kısmını yapmış olacaksınız ve resmin tamamını görebileceksiniz,” der McGuinness. “Yeterince ilerleme sağlarsanız, momentum işi sürdürmenize yardımcı olacaktır”.

7. Düşünmeye zaman ayırın

Bütün bu araştırmalar, destekleyici bilgiler ve ilham ile donanmış olan beyniniz, siz proje üzerinde aktif olarak çalışmıyorken bile bilinçaltında işi düşünmeye devam eder. Zamanınızı planlarken, sırf fikirlerin gelişmesi için ihtiyacınız olduğunu bildiğiniz o birkaç saati de göz önüne alın. Bu düşünme süresinin de genelde çalışma

masasının dışında bir yerde gerçekleştiğini unutmayın: bu spor yaparken, duş alırken veya sabah uyanırken olabilir.

“Böyle bir zamana yalnız olduğunuz zaman ihtiyacınız olur, halbuki siz genelde o zamanı harcarsınız,” der Perry. “Başka insanların – eşlerin veya müşterilerin – böyle bir şeyi anlaması zordur. Görünürde ilerleme kaydediyor gibi görünmezsiniz. Ama zaman harcamıyorsunuzdur çünkü beyniniz bu arada çalışıp duruyordu”.

8. İşe yavaş başlayın

McGuinness şöyle der: “Kendi kendinize, ‘Yazı yazmaya başlamayacağım, sadece bir Word belgesi açıyorum’ veya ‘Resim yapmayacağım, sadece tuvali hazırlıyorum’ deyin. Bunları yapınca harekete geçmiş olursunuz ve işe başlayabilirsiniz. Bu yöntem, işe karşı geliştirdiğiniz dirence kısa devre yaptırır”.

9. Taslak yapın

Neden ilk servisi atar atmaz hemen maçı kazanacağımıza inanırız? Daha işe başlamadan fazlasıyla yüksek bir standart belirlemek bizim o işi erteleyeceğimizi neredeyse garantiler. Smith, böyle yapmak yerine, “her şeyin taslak olduğunu kabul edin” der. “Saçma sapan bir şeyler yapacağım, ama önemli değil, deyin. Bunun temelinde yatan şudur: o andaki ruh halinize kulak vermemek”.

Taslak yaklaşımı hem sizi bu zor durumdan kurtarır, hem de devam etmek için motivasyon sağlar. “Şu anda üzerinde çalıştığınız şeyin taslağın taslağı olduğunu düşünün” der Perry. “Çok kötü olmasında bir mahsur yok, onu bir şeye benzeyene kadar revize edebilirsiniz. Eğer düşünebileceğiniz en sıradan fikirle işe başlarsanız, önünüzde bu kadar kötü bir şeyin olmasını istemezsiniz ve üzerinde çalışmaya devam edersiniz”.

10. Mükemmellikten vazgeçin

Mükemmellik, iyi olanın olduğu kadar, herhangi bir şey yapmanın bile düşmanıdır. Perry’ye göre iş erteleme, mükemmeliyetçiler için mükemmellikten vazgeçmenin bilinçaltı yoludur.

“Burada söz konusu olan mükemmeliyetçilik, her şeyi mükemmel bir şekilde yapmak değil, bir şeyleri mükemmel yapma hayali kurmak anlamına gelir” der Perry. “İş erteleme alışkanlığına sahipseniz, işin teslim tarihi yaklaştığı zaman ‘Mükemmel bir şey yapacak zamanım kalmadı, ama en azından şu işe bir başlayayım’ dersiniz. İş erteleme alışkanlığı, bir işi uygun düzeyde yapmanıza izin verir ve

genelde uygun düzeyde bir iş gayet iyi bir iştir”.

İş erteleme alışkanlığını yenme amaçlı bütün bu stratejiler gerçekten işe yarar. Bu işin bana verildiği zamanla makaleyi yazmaya başladığım an arasında geçen altı haftalık dönemde projenin en zor kısmını yapmadan projeye ilgili çeşitli işler yaptım. Bilgilerle ve röportajlarla donanmış olan zihnim, daha ben çalışma masama oturmadan bu hikâyeyi yaratıcı bir yaklaşımla ele almaya hazırı. Kaçınılmaz bir şekilde bu makaleyi yazmak için nihayet işe koyulduğumda bütün o iş olmayan işler işe yaradı. Bir Pages belgesi açtım, ona bir ad verdim ve belli başlı birkaç fikri yazdım. Kendi kendime “Hemen yazmaya başlamayacağım, önce sadece notlarımı düzenleyeceğim” dedim. Yaptığım araştırmalardan birkaç bölümü, en iyi alıntıları ve birkaç düşünceyi belgeye aktardım... böylece kısa sürede makalemin ana hatlarını oluşturmuş oldum. Sonra momentum harekete geçti ve işe başladım.

Aslında iş erteleme alışkanlığını yenmek için kendini kandırma ve kendini disipline etme, endişe ve odaklanma, işe girişme ve işten kaçınma karışımı gereklidir.

Tamam, bitti. Oh be. ●

Bryn Mooth, *Cincinnati’de yaşayan, yemek, sağlık ve tasarım konularına odaklanan bir yazardır.*
www.writes4food.com

Mark McGuinness *Londra* www.wishfulthinking.co.uk

John Perry *Stanford, California*
[www.john.jperry.net](http://www.johnjperry.net);

www.structuredprocrastination.com

Bre Pettis *Brooklyn, New York*

www.brepettis.com

Julien Smith *Montreal*

www.inoveryourhead.net

YAZILAR

Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu

Derneği adına sahibi

Umut Südüak

Tasarım

Bülent Erkmen

Sorumlu Yayın Yönetmeni ve

Tasarım Devamlılığı

Osman Tülü

Katkıda Bulunan: İlhan Bilge

Grafik Uygulama: Tipograf

Baskı: A4 Ofset

Ayda bir yayımlanır, para ile satılmaz.

Tüm hakları saklıdır.

Grafik Tasarımcılar

Meslek Kuruluşu Derneği

Ortaklar Caddesi Bahçeler Sokağı 17/4

Mecidiyeköy 34394 İstanbul

Tel: (0212) 267 27 58

Faks: (0212) 267 27 59

info@gmk.org.tr www.gmk.org.tr